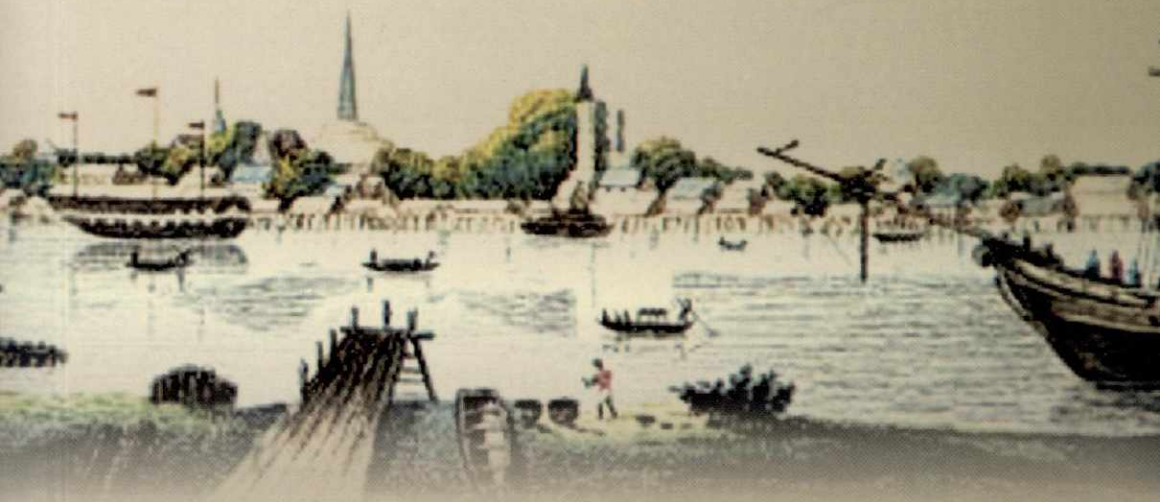




ตามรอย
บันทึกชาวต่างชาติ
(จากอ่าวสยามสู่ลำน้ำเจ้าพระยา)



กรมศิลปากรพิมพ์เผยแพร่
พุทธศักราช ๒๕๕๗

สารบัญ



หน้า

ภูมิหลังความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศตะวันตก	
ในสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์	๑๐
ข้อมูลประวัติศาสตร์ในสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ที่ชาวต่างประเทศ	
ได้บันทึกไว้ตั้งแต่ช่วงปากอ่าวสยามจนถึงเมืองบางกอกหรือกรุงเทพมหานคร	
สภาพภูมิศาสตร์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๑๙
- แม่น้ำเจ้าพระยา	๑๙
- ปากแม่น้ำเจ้าพระยา	๒๔
- สันดอน	๒๙
- กระแสน้ำ	๓๑
- ภูมิอากาศ	๓๑
- สัตว์ต่าง ๆ	๓๓
- พืชพรรณไม้	๔๑
- สภาพพื้นที่น้ำท่วมถึงบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา	๔๔
- สภาพดินที่บางกอก	๔๖
- บริเวณสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา	๔๖
การเดินทางเรือ	๕๒
- สมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม	๕๒
- สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๕๔
- สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๕๕
- สมัยสมเด็จพระเพทราชา	๖๐
- สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ	๖๑
- สมัยรัชกาลที่ ๒	๖๑
- สมัยรัชกาลที่ ๓	๖๒

- สมัยรัชกาลที่ ๔
- สมัยรัชกาลที่ ๕
- สมัยรัชกาลที่ ๖

สถานที่ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- หมู่บ้านปากน้ำ
- ตำนานชนอน
- บัอมแก้วและบัอมทับทิม
- อัมสเตอร์ดัม : โรงสินค้าของฮอลันดา
- พระประแดง
- เมืองบางกอก
- ส่วนผลไม้จากบางกอกจรดตลาดขวัญ
- ย่านที่อยู่ของชาวลาวและชาวมอญ
- ปากน้ำ
- สมุทรปราการ
- ห้างหันตรา โรงสินค้าของนายโรเบิร์ต ฮันเตอร์
- สิ่งก่อสร้างริมฝั่งเจ้าพระยา
- กรมทศน้ำ
- พระสมุทรเจดีย์
- ปากลัด
- กรุงเทพฯ

วิถีชีวิต

- การประมง
- การทำสวนหมากและการค้าหมาก
- บ้านเรือนของชาวสยาม
- ความเชื่อของชาวสยาม
- การตั้งถิ่นฐาน
- การบริโภคน้ำ

๖๕

๖๙

๗๔

๗๖

๗๖

๗๗

๗๙

๘๐

๘๑

๘๑

๘๕

๘๕

๘๖

๘๘

๙๓

๙๖

๙๗

๙๘

๑๐๑

๑๐๓

๑๐๗

๑๐๗

๑๐๙

๑๐๙

๑๑๒

๑๑๓

๑๑๓

๑๑๓

- ปลา : สินค้าสำคัญ

- ภัยจากสองฝั่งแม่น้ำ

- การต่อเรือสำเภา

- การสัญจรและการค้าขายทางน้ำ

- การเล่นว่าว

- เรือนแพ

- คุณประโยชน์ของต้นจาก

- ลำมะโนประชากร

- ข้อเสียของการกินหมาก

- ความสัมพันธ์กับสายน้ำ

- ตลาดลอยน้ำ

- เรือต่าง ๆ ในแม่น้ำ

- แม่น้ำ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

- สภาพธรรมชาติกับอุปนิสัยของผู้คน

- เวนิสตะวันออก

- งานทอดกฐิน

- การค้าของสยามดำเนินการโดยชาวต่างชาติ

- กุ๊ตและกรรมกรที่ปากลัด

- กำลังการผลิตข้าว/ ข้าว อาหารหลักของชาวสยาม

- ชีวิตในเรือนแพ

- ประเพณีแห่ผ้าห่มองค์พระสมุทรเจดีย์

- งานนมัสการองค์พระสมุทรเจดีย์

- ชุมชนเรือนแพ

- ราษฎรสองฝั่งแม่น้ำร่วมฉลองพระราชพิธีสำคัญ

๑๑๕

๑๑๖

๑๑๗

๑๑๘

๑๑๙

๑๑๙

๑๒๐

๑๒๑

๑๒๒

๑๒๓

๑๒๕

๑๒๖

๑๒๖

๑๒๗

๑๒๘

๑๓๐

๑๓๑

๑๓๒

๑๓๓

๑๓๓

๑๓๕

๑๓๖

๑๓๗

๑๓๘

ธรรมเนียมการติดต่อกับข้าชาย และการต้อนรับแขกเมือง

ธรรมเนียมการติดต่อกับข้าชายในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม	๑๓๙
ธรรมเนียมการต้อนรับผู้แทนการค้าอังกฤษในสมัยสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม	๑๔๐
ธรรมเนียมการต้อนรับพระราชสาส์นจากฮอลันดาในสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๑๔๐
ธรรมเนียมการเข้าเมืองในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๔๑
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะราชทูตเซอวาลิเออร์ เดอ โชมองต์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๔๒
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะราชทูตฝรั่งเศสเมอซีเออร์ เดอ ลา ลูแบร์ และเมอซีเออร์ เซเบเรต์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๕๐
ธรรมเนียมการต้อนรับราชทูตเมอซีเออร์ เซเบเรต์ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๕๒
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะทูตลังกาในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ	๑๕๓
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะทูตของนายจอห์น ครอว์เพิร์ต	๑๕๔
ธรรมเนียมการติดต่อกับข้าชายในสมัยรัชกาลที่ ๓	๑๕๖
ธรรมเนียมการติดต่อกับข้าชายในสมัยรัชกาลที่ ๔	๑๕๘
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะราชทูตเซออร์ จอห์น เบาริง	๑๖๐
การนำคณะราชทูตเดินทางจากปากน้ำสู่เมืองหลวง	๑๖๒
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะทูตนาย เทาเซนต์ แฮร์ริส	๑๖๔
ธรรมเนียมการต้อนรับคณะราชทูตเมอซีเออร์ เดอ มงติญี	๑๖๖
ธรรมเนียมการเข้าเมืองในสมัยรัชกาลที่ ๕	๑๖๘
การถวายการต้อนรับมกุฎราชกุมารแห่งรัสเซียในสมัยรัชกาลที่ ๕	๑๖๘
การถวายการต้อนรับมกุฎราชกุมารแห่งรัสเซียในสมัยรัชกาลที่ ๖	๑๗๐

การป้องกันราชอาณาจักร

สมัยสมเด็จพระเอกาทศรถ	๑๗๑
สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง	๑๗๑
สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๑๗๒
สมัยสมเด็จพระเพทราชา	๑๗๒
สมัยรัชกาลที่ ๒	๑๗๒
สมัยรัชกาลที่ ๓	๑๗๓
สมัยรัชกาลที่ ๔	๑๗๔
สมัยรัชกาลที่ ๕	๑๗๗
วิกฤตการณ์ปากน้ำ ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) จากข้อมูลฝรั่งเศส	๑๗๑
วิกฤตการณ์ปากน้ำ ร.ศ. ๑๑๒ (พ.ศ. ๒๔๓๖) จากข้อมูลอังกฤษ	๑๗๙
แผนที่และภาพประกอบ	๒๐๓
ภาคผนวก	๒๑๕